

DELAVSKA PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.00, za četrt leta Din 15.00, za pol leta Din 30.00; za inozemstvo Din 7.00 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročnina na uprave Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Za delavsko kreditno združništvo.

(K občnemu zboru I. delavske hranilnice in posojilnice v Ljubljani.)

V delavstvu raste in se krepi proletarska zavest. Posledica je samozavest in usmerjenost stremiljen in dela za podvig lastnih organizacij, kulturnih, strokovnih, gospodarskih. Delavstvo postaja skupnost, enota, ki hoče naprej. Nad vse važna je gospodarska osamosvojitve pokreta. Zato se pojavljajo vsepovsod delavske posojilnice. Ni jih ustvarila trenutna potreba posameznikov, postavila jih je delavska celota kot bojno sredstvo, kot gospodarsko oporišče svojemu splošnemu napredovanju. Dobrodelnost je podrejeni smoter, prvo pa je: »Z lastno roko si pisati lastno usodo«. In tudi vzgojni ozir ima pri nas svojo širino. Iz trboveljskih rudarjev, jeseniških kovinarjev, ljubomerskih viničarjev, vevških papirničarjev itd. je treba ustvariti skupnost, organizem. Posameznik mora postati del proletarske skupnosti z živo zavestjo odgovornosti do nje. Zato korakajo delavske posojilnice in delavske zadruge sploh v tako tesni zvezi z delav-

skimi kulturnimi in strokovnimi organizacijami.

Kreditne zadruge so temelj bodoči gospodarski stavbi. Delavski denar se mora koncentrirati doma, le delavstvu v korist, ne ozirajoč se na kapitalistične denarne zavode z njihovimi filijalami vred. Delavske kreditne zadruge morajo pritegniti v svoj krog vso delavsko maso. Delavske kreditne zadruge morajo potegniti delavstvo v celoti iz kapitalističnega gospodarskega okolja in ga voditi po podrobni skupnostno-vzgojni poti do novega gospodarskega spoznanja. Res je: Združništvo more biti nevarno orožje v delavskih rokah. Le treba je za združništvo razgibati najširše delavske množice, da se ga oklenejo, da se dvignejo po njem.

Delavci vseh strok, v vseh delavskih krajih! V gospodarski osamosvojitvi je naša rešitev. Oprimimo se združništva! V vsak delavski kraj delavsko posojilnico!

Iz teh števil vidimo, v kako velik zavod je zrastle socialno zavarovanje, ki je letos v Sloveniji praznovalo 40 letnico obstoja. Delavstvo se brez dvoma zaveda, kolikega pomena je za njegov obstoj to zavarovanje. Naloga vseh je, da z vsemi močmi branijo to ustanovo, ki mora ostati neokrnjena, ki nujno rabi še izpopolnitve v starostnem in invalidnem zavarovanju. Poslovanje te velike ustanove mora spremljati zanimanje vseh delavskih organizacij, ki morajo čuvati to ustanovo tudi pred izrabljanjem s strani onih, ki hočejo neupravičeno izrabljati podpore, ki jih nudi zavarovanje. Dolžnost vsakega delavca je, da skrbi za to, da se njegov delodajalec ne bo izognil dolžnosti prijavljanja.

Delavska zbornica in Borza dela.

Okrožni urad predpisuje z bolniškimi in nezgodnimi prispevki tudi prispevke za Delavsko zbornico in Borzo dela. — Predpis doklad za Delavsko zbornico je znašal 2.5 (2.4) milij., pobranih je bilo

2.3 (2.3), ostanek znaša 0.4 (0.13). Za Borzo dela je znašal predpis 2.65 (2.47), pobranih je bilo 2.19 (2.04), predodkazanih 2.0 (2.03), ostanek znaša torej 0.37 (0.168).

Nezgodno zavarovanje

Predpis je znašal lani 13.87 (12.5), pobranih pa je bilo 15.0 (14.6), od tega predodkazano SUZOR-ju 12.1 (11.3), ostanek znaša torej 2.9 (3.3) Din.

Dolg pri SUZOR-ju se je lani znižal od 10.5 na 9.7 milij. Din.

Ves predpis socialnopolitičnih dajatev je znašal (v milij. Din):

	boln. zav.	nezg.	D. zb.	B. dela
1927	36.3	8.6	1.8	1.8
1928	40.6	12.5	2.4	2.5
1929	45.9	13.9	2.5	2.7

To je kratek pregled o poslovanju OUZD. Upamo, da bo prinesla revizija socialne zakonodaje novo izboljšanje socialnega zavarovanja. Delavstvo bo z vsemi silami to zavarovanje čuvalo in ga branilo.

Ljubljanski proračun.

Proračun ljubljanske občine je bil dne 26. marca v občinskem svetu sprejet in sicer soglasno.

Za delovno ljudstvo pomeni ta proračun zelo težko breme. Ker je vlada črtala iz mestnih dohodkov trošarin na vino, ki je bila velik vir dohodkov, je bil občinski svet oziroma finančni odsek postavljen pred zelo težavno nalogo: poiskati novih virov za izpadlo trošarinsko vsoto. Ne smemo trditi, da ni bilo tudi drugih predlogov, kateri so šli za izboljšanje mestnih financ, kolikor bi se dalo to doseči brez prevelikega obdavčenja mestnega prebivalstva. Ti predlogi so se tudi upoštevali, kolikor so izvedljivi.

Dasi je proračun sam na sebi veliki večini ljubljanskega prebivalstva nesimpatičen, kakor so pač vsi proračuni po celem svetu, ki obremenjujejo prebivalstvo z novimi davčninami, vendar letos občinski svet ni mogel drugače, kakor proračun sprejeti tak kot je bil predložen z malimi nebitvenimi spremembami.

Regulacija Ljubljane, ki čaka dovršitve že od začetka svetovne vojne in se je prav letos vprašanje njene ureditve premaknilo z mrtve točke, je tudi za delavstvo izrednega pomena. Brezposelnost, katera je sedaj zlasti v Ljub-

ljani precejšnja, bo s tem znatno omiljena. Gledati pa bo treba, da se pri oddaji gradbenih del v Ljubljani delavstvo kolikor mogoče zavaruje pred izkoriščanjem od strani podjetnikov. Mestna občina naj gleda, da se že v tozadevne pogodbe vnesejo določbe, po katerih bo delavstvo zaščiteno tako, da bo za svoje delo tudi pošteno plačano. Delavstvo ima namreč pri takih gradnjah svoje žalostne izkušnje.

Mestno občino bo regulacija Ljubljane stala težke milijone, zato naj gleda, da denar ostane v mestu in njenemu prebivalstvu.

Težkoče za delovno ljudstvo niso le višje davčne dajatve bodisi direktne zlasti pa indirektna, ampak premajhen zaslužek in brezposelnost. To resnico je treba povedati tudi ljubljanskim gospodarskim krogom, da ni rešitev samo v nizkih mestnih proračunih, ampak da se morajo tudi gospodarski krogi odreči prevelikim dobičkom v korist splošnosti. Ne prevažati bremen na tako zvane široke sloje, ampak tudi podjetnik se mora zadovoljiti z manjšimi dobički, vsaj to moramo danes brezpogojno zahtevati.

Skrb občinskega sveta pa je, da postavi mestno gospodarstvo res na zdravo moderno gospodarsko podlago.

Tudi v Nemčiji revizija soc. zakonodaje?

V zadnjem času so tudi v Nemčiji naperili gospodarski krogi celo vrsto kritik proti socialnemu zavarovanju in se niso zadovoljili le s tem, da bi zahtevali kake reforme, ampak so postavili v ospredje boja vprašanje vrednosti zavarovanja samega. Najradikalnejši kapitalisti bi najraje odstranili zavarovanje in predlagajo, da se nadomesti s sistemom prisilnega varčevanja. Oni pravijo, da bi lahko postal vsak delojemalec sčasoma majhen kapitalist, če bi bil primoran redno dajati en del zaslužka v hranilnico. S tem bi si ustvaril življenski kapital, katerega bi uporabljal v slučaju bolezni, brezposelnosti, invalidnosti in v starosti. Trdijo, da mora danes delojemalec plačevati zavarovanju leta in leta ogromne vsote, od katerih pa nima mnogo in mu je končno za starost zagotovljena le nizka renta. Po njihovem mnenju bi zasigural novi sistem varčevanja proletariatu pomoč v vseh slučajih, ker bi pač lahko dvigal delojemalec denar, kadar bi rabil. S tem bi bil potemtakem problem rešen, ker bi bili kmalu vsi ljudje kapitalisti.

Ni treba mnogo dokazov za trditev, da so izvajanja nemških kapitalistov iz trte izvita. Oni pač prav dobro vedo, da bi pomenilo sprejetje njihovega predloga toliko kot pahniti delavski razred v popolno socialno nesigurnost. Kapitalist, ki ima dobička na stotine, pač lahko hrani, dočim proletarec, čigar dohodki so daleč pod eksistenčnim minimumom, tega ne more. Jasno je, da se pač hočejo znebiti vseh bremen, ki jih morajo danes prenašati radi zavarovanja in se med njimi zavarovati, druge pa pahniti v popolno gospodarsko odvisnost in beraštvo. Kaj takega je pač mogoče le v kapitalistični nekrščanski državi. Nemški proletarijat se danes v svojih strokovnih organizacijah še bolj strnjuje v obrambo svojih pravic in tudi dobro odgovarja na napade. Najhujše je pač prizadeto nameščenstvo, ki so ga dolgo siloma ločili od ostalega delavstva in zaščita delavstva tudi še ni pomenila zaščite nameščenstva. Zato pa danes, v času nervoznosti sledi ves proletarijat klicu nemških strokovnih organizacij, ki kličejo: Vsi v strokovne organizacije!

Okrožni urad za zavarovanje delavcev I. 1929.

Iz letnega zaključka o poslovanju OUZD v Ljubljani, ki leži pred nami, vidimo, da je ta zavod v vednem napredovanju. Slovenija se industrializira, članstvo od leta do leta narašča in v preteklem letu je ob času največje sezone narastlo na 105.000 zavarovancev. Vse kaže, da bo tudi v tekočem letu članstvo naraščalo. V zvezi s tem pa naraščajo tudi dohodki urada. Če pogledamo letošnji računski zaključek, je razveseljivo to, da kljub velikim izdatkom, ki jih je imel zavod v zimskih mesecih zaradi influenčne epidemije, ni zaključil s primanjkljajem. Gripa je povzročila v mesecih marcu in aprilu nad pol milijon izrednih izdatkov na hranarini. Kljub temu more urad izkazati 420.000 Din »dobička«, kar je vsekar znak za smoteno in vestno upravljanje vplačanih prispevkov — letošnja bilanca pa kaže tudi to, da se upravni stroški, ki so bili v prejšnjih letih predmet kritike, češ, da je uprava predraga, stalno zmanjšujejo. To je znak, da se stalno poskuša izboljšavati uprava in poslovanje poenostaviti. Upamo, da bo revizija zakona o zavarovanju delavcev temu prizadevanju pomagala in izboljšala ona določila, ki morejo poenostaviti in poceniti upravo socialnega zavarovanja. Tudi v razumevanju zavarovanja s strani javnosti se kaže napredek: dolžnosti prijavljanja se točneje izpolnjujejo, kar kaže znižanje regresov in manjši zaostanek na neplačanih prispevkih.

Ako pogledamo posamezne številke računskega zaključka od bližje, vidimo, da je znašal

predpis

bolniško zavarovalnih prispevkov lani 45.485.000 Din in se je napram l. 1928., ko je znašal 40.6 milij., zvišal za 4 milij. 856.000 Din ali 11.95%. To povečanje predpisa je v zvezi z večjim številom zavarovancev v l. 1929. Dočim je znašalo v letu 1928. povprečno število zavarovancev 88.927, je narastlo povprečno število članov v letu 1929. na ca. 95.000. Drugih dohodkov je imel urad 419.000 dinarjev napram 867.000 v letu 1927; od celokupnega zneska teh dohodkov odpade na povračila po paragrafu 11. ZZD (regresi) 240.000 Din. (531.000), obrtnih glob 178.000 Din (157.000), obresti — (179.000).

Izdatki urada.

Najbolj poučen je pregled stroškov okrožnega urada, ako ga primerjamo s stroški v lanskem letu po odstotkih od vplačanih prispevkov v l. 1928. in 1929.

	1928	1929
Upravni stroški	16.10	15.54
ambulatoriji	2.63	2.87
hranarina	27.20	29.01
podp. za porodn.	4.29	4.75
dečja oprema	4.99	4.96
podp. za doj.	0.10	0.07
bab. pomoč	2.00	2.55
pogrebina	0.96	1.05
bolnice	13.72	13.61
zdravila	9.24	8.05
zobje	1.55	1.36
kopal., zdrav.	7.13	3.81
zdravniki	9.85	9.56
avtomobil	0.06	0.12
obresti	—	0.51
odpisi	0.89	1.71
posl. preb.	0.06	0.91

Kako veliko je poslovanje urada in koliko delovnih sil zahteva, pa se vidi iz posameznih številke uradovih izdatkov. Kakor so mali zneski hranarine za onega, ki jo prejema, tako nastanejo velike vsote, ako pogledamo končno vsoto v l. 1929. izplačane hranarine = 13 in pol milijona, 50—60 tisoč dinarjev dnevno. Posamezni izdatki so znašali (vse v milijonih dinarjev, v oklepajih podatki za 1928): upravni stroški 7.13 (6.68), ambulatoriji 1.32 (1.09), hranarina 13.82 (11.29), podpore za porodnice čl. 1.95 (1.56), svojke 0.23 (0.22), dečja oprema čl. 0.4 (0.325), sv. 1.87 (1.75), podpore za dojilje 0.035 (0.037), babiška pomoč čl. 0.22 (0.185), sv. 0.69 (0.65), pogrebnine 0.48 (0.4), oskrba v bolnišnicah čl. 4.91 (4.57), sv. 1.34 (1.12), zdravila in zdravniški pripomočki čl. 2.877 (2.67), sv. 0.82 (0.75), zobozdravniki in zobovje 0.626 (0.645), kopalnice in zdravilišča 1.745 (2.96), skupaj 31.506 (29.13), vzdrževanje avtomobila 0.057 (0.023), zdravniki in stroški 4.387 (4.087), SUZOR, sodišče delav. zavarovanja 0.06 (0.095), obresti 0.23 (—), vzdrževanje nepremičnine 0.004 (—), odpisi od inventarja 0.785 (0.366). Poslovni prebitok znaša 0.42 (0.02). Skupno so znašali izdatki 45 milijonov dinarjev napram 41.5 milij. v letu 1928., povečali so se torej za 4.4 milij. Din ali 9.66% (1928 je znašalo povečanje 15.09%).

Jugoslovanska strokovna zveza.

Železničarski vestnik.

Disciplinski postopek po zakonu o državnem prometnem osebju.

(Nadaljevanje.)

Proti razsodbi disciplinskega sodišča II. stopnje sicer ni pritožbe, pač pa se sme zahtevati obnova disciplinskega postopanja, ako se predlože nove činjenice ali novi dokazi, ki morejo sami po sebi ali v zvezi s prejšnjimi dokazi potrditi nedolžnost uslužbenca ali pa povzročiti znižbo kazni.

Istotako kakor uslužbenec sme zahtevati obnovo disciplinskega postopanja tudi tožitelj za disciplinsko kazniva dejanja, ki še niso zastarana.

O obnovi disciplinskega postopanja odloči disciplinsko sodišče I. stopnje. Ako to odloči, da ne dopušča obnove postopanja, se sme uslužbenec pritožiti v 15 dneh na discipl. sodišče II. stopnje.

Ce se dopusti obnova discipl. postopanja, se postopa kakor v prvem slučaju. Sodišče sme uslužbenca brez razprave oprostiti ali obsoditi na manjšo kazen, ako pristaneta tožitelj in obtoženec na to.

Ce se uslužbenec z novo razsodbo oprosti ali obsodi na manjšo kazen, se mora odškodovati za vse, kar in v kolikor je več izgubil po prvi razsodbi.

Disciplinska kazniva dejanja zastarevajo v petih letih od dne, ko se je dejanje izvršilo, če pa je uvedeno disciplinsko postopanje, od dne, ko se je disciplinsko postopanje ukinilo.

Kazniva dejanja, ki imajo razen disciplinske odgovornosti za posledico še kazensko odgovornost za hudodelstvo ali drugo onečašujoče dejanje, ne zastarevajo disciplinsko.

Z obtoženčev smrtjo se prekine disciplinsko postopanje.

Administrativne kazni izgube vse pravne posledice čez štiri leta, če ni bil uslužbenec v tem času iznova kaznovan, disciplinske kazni pa čez sedem let, če ni bil uslužbenec v tem času iznova disciplinski kaznovan ali če se ni odredila zoper njega disciplinska preiskava in se ni pozneje ugotovilo disciplinsko kaznivo dejanje.

Ce je uvedena zoper uslužbenca disciplinska ali kazenska preiskava in če preti nevarnost, da bi se preprečila preiskava ali oškodovala imovina bodisi državne prometne naprave, bodisi tuje, ali če zahteva to nevarnost prometa, sme pristojno oblastvo uslužbenca odstraniti iz službe (suspendirati).

Dokler je uslužbenec suspendiran, ne sme oditi iz kraja svojega stalnega bivališča brez posebne dovolitve svojega predstojnika, drugače se mu ustavi vsi prejemki. Uslužbenec v tem času ne sme nositi službene obleke in tudi ne sme izvrševati dotedanje službe.

Zoper odlok o suspenziji je dopustna pritožba v 15 dneh, toda vložitev pritožbe ne ustavlja suspenzije.

Suspendiranemu uslužbencu se sme zmanjšati plača do polovice.

Ce je potem uslužbenec oproščen, se mu vrnejo ustavljeni prejemki. Če pa je obsojen na upokojeve ali odpust iz službe, zapadejo ustavljeni prejemki v korist drž. blagajne, sicer pa odloči disciplinsko sodišče, če in koliko se vrne uslužbencu.

Upokojenci odgovarjajo disciplinsko za disciplinske pregreške, učinjene v času aktivne službe in za težke oškodbe ugleda svojega stanu, za hudodelstva in onečašujoča dejanja, učinjena v pokoju. (Konec.)

Dnevničarjem se morajo izplačevati mesečni prejemki deloma vnaprej.

Generalna direkcija je izdala odlok, po katerem se morajo izplačevati mesečni prejemki polovico vnaprej, polovico pa vnaprej. Zadevni odlok ima sledečo vsebino:

»Po odredbi čl. 124 zakona o drž. računovodstvu se vrši izplačevanje plače, pokojnine in dodatkov v začetku meseca za tekoči mesec, (t. j. vnaprej). Od tega so izvzeti neukazni uslužbenci in diurnisti, toda tudi njim se mora izdati nagrada za gotov del tekočega meseca vnaprej.

Do sedaj so se naši dnevničarji izplačevali vedno v nazaj in sicer za čas, v katerem so faktično delali.

Ker še ni bil čl. 124 zak. o drž. računovodstvu s nobenim drugim zakonom ukinjen, niti zamenjan ter še nadalje velja za osebje drž. prometnih naprav po obvestilu finančnega ministrstva DR. št. 220.222 z dne 26. decembra 1929, nam je čast predložiti Vam, da izvolite odobriti radi enakega postopanja pri vseh napravah ministrstva za promet, da se pisarniškim dnevničarjem in dnevničarjem, ki opravljajo službo na mestih reguliranih uslužbencev, izplačuje dnevna za 15 dni vnaprej, tako da prejemajo dnevno za 15 dni preteklega meseca in za 15 dni tekočega meseca vnaprej.

Dnevna se mora izplačevati samo za čas, v katerem so resnično delali, a pisarniškim dnevničarjem tudi za nedelje in verske in državne praznike, ko se vrši samo dežurna služba. Za dneve, v katerih dnevničarji niso delali, se odtegne dnevna in sicer za pretekli mesec v prvi polovici prihodnjega meseca, za ta čas (t. j. za prvo polovico meseca) pa v drugi polovici meseca.

Čast nam je zaprositi gospoda generalnega direktorja, da izvoli odobriti ta način izplačevanja dnevne, ki naj bi veljal do uveljavljenja novega zakona o pomožnem osebju.

Ta predlog je odobril g. generalni direktor dne 7. februarja t. l. in so oblastne direkcije že dobile navodila za njegovo izvedbo.

Osrednji odbor. Občni zbor osrednjega odbora se vrši v smislu § 13. društvenih pravil v nedeljo dne 6. aprila t. l. ob pol 10 dopoldne v restavraciji hotela Miklič (nasproti glavnega kolodvora) s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsedstva, 2. poročilo tajnika, 3. poročilo blagajnika, 4. poročilo nadzornega odbora, 5. eventualni predlogi, 6. volitev novega odbora, 7. slučajnosti. Vse skupine in plačilnice se pozivljajo, da pošljejo delegate, ki se morajo izkazati s potrebnimi pooblastili. Vsak delegat ima toliko glasov, kolikokrat po 30 glasov zastopa. Eventualne samostojne predloge je staviti v smislu pravil vsaj 5 dni pred občnim zborom predsedstvu. V slučaju nezadostne udeležbe se vrši občni zbor pol ure kasneje ne glede na število članstva. — Odbor.

Vsem članom. Ker se dogajajo slučajji, da posamezni člani vračajo »Delavsko Pravico«, sporočamo, da je list plačan s članarino.

Skupina Maribor. Občni zbor skupine v Mariboru se je vršil dne 2. marca t. l. ter je bil zelo dobro obiskan. Dvorana na Koroški cesti je bila polna kot še do sedaj pri nobenem našem občnem zboru. Kot dokaz tesne zveze in organizatoričnega prijateljstva je bil na občnem zboru tudi zastopnik mariborske podružnice Udruženja železniških uradnikov kraljevine Jugoslavije, ki je v imenu svoje organizacije prisrčno pozdravil občni zbor. Centralo sta zastopala tov. podpredsednik Masič in tajnik Cimperman. Po otvoritvi in pozdravnih govorih je sledilo poročilo odbornikov, ki je bilo vzeto na znanje. Tov. Masič je v kratkih a jedrnatih besedah označil pomen in delo naše organizacije in povedal kakšen mora biti vsak član Prometne zveze. Tov. Cimperman si je pa dovolil nekoliko kritike. Nadzorni odbor je v svojem poročilu izrazil svoje zadovoljstvo in pohvalo nad delovanjem skupine in obenem predlagal zaupnico dosedanjemu odboru, ki se je soglasno sprejela. Pri volitvah se je za predsednika izvolil z odobravanjem tov. Wurzinger, za ostali odbor pa izvolili enega člana vsi ostali odborniki. Nadalje je občni zbor sprejel predlog tajnika osrednjega odbora, da se članarina za vse člane izenači na 10 Din mesečno, tako da bode odpadlo plačevanje članarine po 12 Din, kot so to nekateri člani plačevali. Po živahni debati o splošnem delu organizacije se je zaključil občni zbor s pozivom, da naj vsak član vztraja na svojem mestu, da naj točno in vestno vrši svojo službo, ker le tako bo tudi organizacija lahko vršila svoje delo v korist članstva.

Zidani most. Dne 16. marca t. l. se je vršil v hotelu Juvanič na Zidanem mostu sestanek članov Prometne zveze. Čeravno je plačilnica še jako mlada, je bil obisk nad vse pričakovanje zadovoljiv. Na sestanku sta poročala delegata osrednjega odbora tov. Masič in Cimperman o delovanju in se zarisanih ciljih organizacije. Trezni govor in stvarna izvajanja tov.

Masiča, kakor tudi jasne informacije tov. Cimpermana, so zadovoljile v vsakem pogledu vse navzoče, za kar se jima najtopleje zahvaljujejo. Želimo samo nekaj: Se enkrat na svidenje!

Skupina Bistrica-Bohinjsko jezero sklicuje na dan 27. aprila t. l. občni zbor ob 15 popoldne v Prosvetnem domu v Bohinjski Bistrici s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo delegata osrednjega odbora, 2. poročilo predsednika, 3. poročilo tajnika, blagajnika in nadzornega odbora, 4. volitev novega odbora, 5. slučajnosti. Vsi člani skupine se pozivajo, da se občnega zbora udeležijo v čim večjem številu.

Plačilnica Rakek. Dne 13. aprila t. l. ob 16 se vrši v gostilni Ivana Faturja na Rakeku ustanovni občni zbor skupine Rakek s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo delegata osrednjega odbora, 2. volitev odbora, predsednika, podpredsednika, blagajnika in tajnika, 3. volitev nadzorstva. Pozivljajo se vsi tovariši, da se občnega zbora v čim večjem številu udeležijo. — Odbor.

Iz tujine. Dne 18. februarja t. l. je v Berlinu preminul predsednik tamkajšnje krščanske železničarske organizacije tov. Viljem Gutsche. Bil je mož plemenitega srca ter neizprosno v boju za pravično stvar. Bodi mu Bog milostljiv sodnik!

Našim naročnikom.

Priložili smo poštno položnice za drugo četrtletje. Prosimo, da jih naročniki čimprej izpolnijo in nam nakažejo naročnino. Veliko dela imamo, ako naročniki odlašajo ali celo pozabijo naročnino ob pravem času obnoviti. Nekateri so jo med tem časom že obnovili, te prosimo, da položnice prihranijo za prihodnjico.

Uprava.

Krekova mladina.

Iz centrale. Vse sekcije naj skrbijo, da bodo za vsebino okrožnic vedeli tudi člani. Tajniki naj redno odpošljejo statistike in druga poročila.

Maribor. Redni občni zbor Krekove družine se je vršil 25. marca. Izvolili smo po večini stari odbor. V zadnjem času smo začeli z živahnim delovanjem. Pričeli smo s tečajem za slovenščino. Tamburaški zbor dobro napreduje.

Tržič. Dne 9. marca se je vršil redni občni zbor Krekove družine. Lepa udeležba članstva je pričala našega zdravja. Sklenili smo odpraviti prav vse napake in osnovati sekcije.

Zalog - Sp. Kašelj. Naša družina je imela redni občni zbor 7. marca. Udeležilo se ga je lepo število članov in zastopnik centrale. Imamo nalogo izobraževati mladino in glejmo, da bomo to nalogo dosledno in povsod izvrševali.

Sv. Jedrt. Občni zbor družine Sv. Jedrt se je vršil 23. marca v Hudijami in se je ob tej priliki sklenilo prenesti sedež družine v Hudojamo, kjer se bo družina uspešneje razvila. Občnega

Atom:

Družinska plača.

(Delavska okrožnica papeža Leona XIII.)

66. Vendar pa je v teh in podobnih zadevah, kakeršne so one v vsaki posamezni vrsti dela (obrti) glede ur delovnega časa, s kakšnimi pripomočki je predosem v delavnici treba čuvati zdravje, da se državna oblast preveč brezobzirno ne vtika, zlasti ker so okoliščine tako različne glede na podjetja, čase in kraje, primerneje, da te zadeve prihranimo sodbi zborom, o katerih bomo pozneje več govorili, ali da se nastopi druga pot, da ostanejo koristi delavcev, kakor je primerno neokrnjene in da pristopi, če to razmere zahtevajo varstvo in pomoč države.

67. Če bo imel delavec zadosti veliko plačo, da bo ž njo lahko mogel vzdrževati sebe, ženo in otroke, se bo lahko prizadeval za varčnost, če je pameten, h čemer ga opominja, kakor se zdi narava sama, da bo odzvelo stroške še nekaj preostalo, s čemur mu bo možno priti do skromnega imetja. Videli smo namreč, da ni mogoče rešiti oprašanja, za katero gre, z učinkovitim razlogom, razen če to sprejmemo in določimo, da mora biti pravica do zasebne lastnine sveta. Radi tega morajo biti zakoni tej pravici naklonjeni, in kolikor možno morajo skrbeti, da bodo čim številnejši iz množice raje hoteli imeti premoženje. Ko bi se to zgodilo, bi iz tega sledile odlične koristi in predvsem gotovo pravičnejša razdelitev dobrin. Sila namreč družabnih preobratov je mesta razdelila v dva razreda državljanov z neizmernim presledkom, ki je postavljen med

oba dva. Na eni strani mogočna stranka, katera — ker zelo bogata — je sama lastnica vseh vrst podjetij in trgovstva, nase potegne vso možnost ustvarjanja premoženja v spojo ugodnost in korist, in ki v sami upravi ne premore malo. Na drugi strani uboga in slabotna množica, užaljenega in vedno za nemir pripravljene duha. Takoj pa, če se v ljudstvu zbudi vztrajnost v upanju nekaj pridobiti, kar bo obstajalo v zemlji, se bo polagoma zgodilo, da bo en razred postal sosed drugemu, in bo zginila razlika med največjim bogastvom in največjo revščino.

Pravična plača, ki jo delavec zasluži, ne pomeni samo, da zasluži toliko, kolikor potrebuje neobhodno, da si ohrani življenje. Toliko mora gospodar dati tudi domačemu psu, govedu ali konju, pa vendar tega nihče ne bo smatral za plačo. Pravična plača je šele tedaj, če delavec dobi toliko, kolikor pripada nanj primeroma dohodkov iz njegovega dela. Z drugimi besedami povedano, plača je pravična tedaj, kadar lahko delavec s svojo plačo stanu primerno živi, to se pravi, da lahko plača vse, kar je potrebno za obleko, hrano in stanovanje zase, za ženo in za otroke, da lahko vzgaja otroke in jim nudi potrebno izobrazbo v vsakem oziru in da je končno preskrbljen za slučaj bolezni ali starosti. Imeti mora torej družinsko plačo.

So nekateri, tudi med tako imenovanimi dobriimi katoličani, ki pravijo, saj se ni treba močiti ali ženiti. Kdor nič nima, se mora pač temu odreči. Resnica je to v toliko, da je res vsakemu povsem svobodno, ali se hoče poročiti ali ne. Toda človeška narava je taka, tudi delavčeva, da nasplošno nagiba ljudi bolj na družinsko, kakor na samsko življenje. Človek namreč nima samo naravne pravice

do življenja, ampak ima prav tako naravno pravico do rodbinskega življenja. In ker ima to pravico, ima kot družinski oče tudi dolžnost, da skrbi za svojo ženo in otroke. Rekel sem tudi za ženo, kajti dolžnosti gospodinje in matere zahtevajo cellega človeka in nikdar ni mogoče zahtevati, in je tudi krivično, ako mora žena po poroki še nadalje hoditi v službo. Pri tem gotovo trpi rodbinsko življenje, trpi gospodinjstvo, trpi tudi vzgoja otrok, z eno besedo, družina, ki je članica človeške družbe, trpi pomanjkanje v glavnih njenih predpogojih. Zato imajo delavci pravico do take plače, ki je po splošni sodbi, — ne samo v posameznih izjemnih slučajih — zadostna, da more pameten in skrben delavec preživeti dostojno ne le sebe, ampak tudi svojo družino.

Papež opozarja pri tej priliki še na druge koristi pravične družinske plače. Običajno tisti, ki ima družino, svojo družino ljubi, in ker jo ljubi tudi zanj skrbi v sedanjosti in skuša skrbeti tudi za bodočnost. To je pa nemogoče brez varčevanja. Tako družinska plača privede k varčevanju in s tem tudi k nekemu skromnemu imetju. Pravična plača je tako najboljšo sredstvo, da se prepad med tistimi, ki imajo vse, in tistimi, ki nimajo nič, vedno bolj manjša. Brez vsake nasilnosti in revolucije se potom pravične plače mora premoženje razdeliti enakomerno med vse. Pravična plača razdeljuje premoženje po edini pravičnih načelih dela. Mirno lahko ohrani milijarder svoje milijone in milijarde. Ako jih bo on in njegovi dediči samo užival, brez dela, bodo prejalislej prišle v druge roke potom po pravici zasluženega plačila za delo.

zbora se je udeležil tudi zastopnik Centrale, ki nas je bodril k vztrajnemu delu. K besedi sta se oglašila tudi predsednik tukajšnje strokovne skupine rudarjev tov. Lešnik Lojze in naš stari borec tov. Kranjc Ivan. — Živi borbali

Kočevje. V nedeljo, 2. marca se je vršil občni zbor kočevske Krekove družine. Tov. zastopnik centrale je naglašal važnost Krekove mladine za razvoj uničene delavske zavesti. Orisal je dosedanji položaj kočevske družine, ki mora v tem letu v novo življenje, polno dela, a tudi uspehov. Izvoljen je bil nov odbor. Tov. starešina je nato povdarjal naloge, ki čakajo kočevsko Krekovo družino. K besedi so se oglašili še razni tovariši. Lepo uspeli občni zbor je starešina zaključil s pozivom na delo za Krekovo družino. — Na praznik sv. Jožela smo imeli sestanek s skioptičnim predavanjem. Udeležba članstva nam priča, da bo družina redno delovala. Sedaj nas je že precej.

Vrhnika. Ustanovni občni zbor Krekove družine se je vršil 25. t. m. Po poročilih pripravljalnega odbora se je oglašil k besedi zastopnik Centrale in nam v svojem govoru podal glavne misli za delo v delavski kulturni organizaciji. Izvolili smo odbor in sklenili osnovati sekcijo »Borcev« in Krekovk. Navzočih fantov je bilo 15, ki so vsi pristopili k družini. — Tovariši! Ustvarili smo si krog, ki ima nalogo pritegniti v svoje okrilje delavsko mladino in mladino, ki proletarsko misli in čuti. Fantje, dekleta, pridite!

Nova družina se snuje v Vojniku pri Celju. Predložena so pravila družine v odobritev.

Dokaži svojo proletarsko zavest — bodi reden član »Krekove knjižnice«!

Vajeniško vprašanje.

Neurejeno vprašanje našega industrijskega obrtnega in trgovskega naraščaja zavzema vedno bolj dalekosežne posledice in povzroča tako v gospodarskem kakor socialnem oziru težke skrbi. Pod vajeniško vprašanje spada v prvi vrsti poklicna izbira. Ni vseeno, če se v nekatere poklice zateče vse polno vajencev, medtem ko drugi poklici ostanejo prazni, oziroma jih zasedejo tujei. Ni manj važno vprašanje je, v kakšnih okolišninah in razmerah se vajenec nahaja za časa učne dobe. Pri vsem pa je najvažnejše to, kakšno strokovno usposobljenost si vajenec pridobi za časa učne dobe in to v strokovnem, praktičnem in teoretičnem pogledu. O vajeniškem vprašanju se je že mnogo govorilo in tudi pisalo. Iskala so se razna pota in načini, po katerih bi bilo možno priti k stvarnemu in resnemu reševanju tega vprašanja. Žal le, da so pri tem vedno in vedno nastale nove ovire, pri katerih se je vsako dosedanje delo ustavilo. V zadnjem času se je pričela za to vprašanje zanimati centralna borza dela v Belgradu. Predložila je ministrstvu za socialno politiko osnutek pravilnika, ki vsebuje določbe o posredovanju dela vajencem ter predvideva posvetovalni odbor za poklicno izbiro. Ta pravilnik je bil poslan vsem javnim borzom dela v državi, da izjavijo svoje mnenje, in stavijo potrebne predloge. Javna borza dela v Ljubljani je na podlagi tega osnutka sklicala anketo, na katero so bili povabljeni zainteresirani krogi. Anketa se je vršila v petek 28. marca 1930 v palači Delavske zbornice. Ankete, ki jo je vodil predsednik ljubljanske borze dela g. Popović, so se udeležili zastopnik zbornice za TOI dr. Pless, inspektor dela inž. Baraga, tajnik Delavske zbornice Filip Uratnik, zastopnika zveze obrtnih zadrug Milko Krapež in tajnik Kramaršič, zastopnik Srednje tehniške šole inž. Turnšek, zastopnik mestne občine referent Rudolf Juvan, za deško vzgajališče A. Stritar, referent za zaščito dece pri banski upravi Iv. Sedlar, za Urad za pospeševanje obrti Brezovič Ivan, za društvo za varstvo vajencev g. kanonik Stroj, za socialni odsek banske uprave Angela Vodetova, za Jugoslovansko strokovno zvezo Lombardo Peter, za Strokovno komisijo, Svetek in Urankar, za Narodno strokovno zvezo Kravos. Vsi zastopniki so izrazili zadovoljstvo, da se je pristopilo k reševanju tega važnega vprašanja in so pozdravili ta osnutek, ki

je v okviru obstoječe socialne zakonodaje dokaj zadovoljiv. Iz stvarne debate je bilo razvidno, da polagajo vsi zainteresirani krogi, zlasti pa delojemalski, zelo veliko važnost in kažejo pripravljenost sodelovanja pri rešitvi tega vprašanja. Izmenjale so se misli s ozirom na predloženi osnutek pravilnika. Za sestavo predlogov za revizijo pravilnika v smislu razgovora je bila določena ožja komisija, katero tvorijo zastopnik Borze dela, De-

lavske zbornice in zbornice za TOI, medtem ko bodo vse ostale organizacije in korporacije dale svoje predloge k temu osnutku pismeno. Omeniti je treba, da gre stremljenje delavskih organizacij za tem, da se vajeniško vprašanje uredi zakonitim putem, kajti dokler to ne bo, bo zelo težko doseči pozitivne uspehe, Vsekakor pa je ta prvi korak toplo pozdraviti.

Inspekcija dela v naši državi.

Inspekcije dela so bile ustanovljene: »za neposredni nadzor nad izvrševanjem zakonov, uredb, pravilnikov in ministrskih naredb, katere se nanašajo na socialno in življensko zaščito delavcev v delavnicah in v industrijskih, obrtnih, trgovskih in prometnih podjetjih, naj so privatna ali državna, okrožna, občinska itd., v katerih so zaposleni civilni delavci«.

Izvrševanje zakona o inspekciji dela.

Poleg nalog, ki jih predpisuje inspekcijam dela zakon, je bil 28. januarja 1922 izdan še »pravilnik o higijenski in tehnični zaščiti delavcev v podjetjih«, ki je prav tako spadal v delokrog inspekcij dela. Žalibog je pa ostal pravilnik neizveden.

Sam zakon o inspekcijah dela se je le deloma izvajal. Osnovanih je bilo 10 oblastnih inspekcij dela z dvema specialnima inspekcijama dela za pomorski promet, ki sta pa bili prav kmalu ukinjeni. Osrednja in oblastne inspekcije dela niso imele pravice raztegniti svoje nadzorstvo na rudarska podjetja in železniški promet in v glavnem tudi ne pomorski promet, tako da je bilo 150.000 delavcev onemogočeno okoristiti se z zaščito inspekcij dela.

Po predpisih Zakona o inspekciji dela bi morale inspekcije pregledati okoli 1.200.000 delavcev (dvakrat letno), pregledale so pa, glasom svojih poročil le:

leta	podjetij	z zaposlenimi delavci
1921	6736	101.867
1922	7670	128.733
1923	7972	168.777
1924	8146	175.607
1925	9079	146.720
1926	5662	149.304
1927	5074	137.491
1928	4832	112.316

Iz tega vidimo, da so inspekcije dela izvršile komaj deseti del svojih zakonitih nalog. To pa predvsem zato, ker inspekcije dela niso imele ne dovolj ljudi, ne dovolj denarnih sredstev na razpolago.

Po državnem proračunu je bilo leta:

	1922	1923	1925	1927	1928
1923	1924	1926	1928	1929	
Inspektorjev dela	16	12	9	8	8
Inspektorjev kotlov	12	10	7	7	7
Tajnikov inspekcije	25	13	8	8	8
Tajnikov insp. kotlov	16	12	7	6	6
Pisarniških moči	22	21	14	14	14
Slug	16	16	14	14	20

Polnih kreditov 1.015.000 800.000 700.000 560.000 520.000

V Jugoslaviji prevladujejo mala podjetja. Poleg 6000 industrijskih podjetij z več kot 15 delavci, imamo 75.000 obrti in trgovinskih obratov, ki zaposlujejo delavce, obrtnike in pomočnike.

Število nesrečnih slučajev pri delu narašča letno prav tako kot pada aktivnost inspekcij dela. Tako je znanih nesrečnih in smrtnih primerov:

leta	nesrečnih	smrtnih
1921	2452	92
1922	2714	100
1923	6295	193
1924	7297	144
1925	8135	144
1926	7058	117
1927	8149	135
1928	9352	157

Z uveljavljenjem Zakona o zaščiti delavcev in o zavarovanju delavcev so se razširile naloge inspekcij dela, med katere spadajo tudi dovoljenja za zaposlitev inozemskih delovnih moči.

Inspekcije dela imajo dolžnost direktne intervencije v vseh delovnih sporih. Druge oblasti, kot sodišča, upravni in obrtni uradi razsojajo samo na tožbo z ene strani in izvajajo higijensko kontrolo obratov. Zaščitne naprave v obratih pa lahko nadzirajo le inspekcije dela.

Zahteve delodajalcev.

Delodajalske korporacije zahtevajo, da se tudi formalno ukinejo predpisi Za-

kona o inspekciji dela o specialnih inspekcijah, ker se do danes take inspekcije niso ustanovile.

Dosedaj so imeli inspektorji pravico, da sami vsak čas pridejo v podjetje. Delodajalci zahtevajo, da sme priti v podjetje inpektor samo z dovoljenjem in v prisotnosti lastnika podjetja. Ako ni lastnik podjetja prisoten, ne sme v nobenem primeru priti v podjetje inspektor. Prav tako se ne sme razgovarjati inspektor z delavci v nenavzočnosti lastnika podjetja. Inspektorji dela ne smejo na licu mesta izvesti preiskave o nesrečnih primerih, temveč se mora izvršiti ta posel komisijskim putem; v komisiji so pa zastopani državni uradniki in podjetnik.

Glavna zahteva delodajalcev je nadalje, da se odvzame inspektorjem dela pravico, da pregledujejo v podjetjih higijenske, mezdne, prehranjevalne, stanovanjske, zdravstvene in delovne razmere, ker smatrajo, da so vse to privatne zadeve podjetnikov, v katere naj se ne vmešavajo državne oblasti. Higijenske razmere sme nadzirati samo strokovna komisija, sestojeca iz delodajalca in državnih uradnikov, ne pa tako kot je dosedaj, da izvaja kontrolo inspektor dela s strokovnjaki, katere sam določi. Največja kazen sme znašati 1500 Din. Kazni pa ne izreka inspektor dela, temveč kraljevska banska uprava. Proti izreku kazni ima podjetnik pravico pritožbe na ministrstvo in državni svet. Pritožba ima odločilno moč.

Zahteve delavcev.

Z ozirom na slabo zaščito delavstva in na zvišano število nesrečnih primerov in z ozirom na dosedanje izkušnje v pogledu izvajanja naše zaščitne zakonodaje, zahtevajo delavci:

1. Da morajo obstojati oblasti, ki nadzorujejo izvajanje zaščitnih zakonitih določil in da je med te oblasti šteti inspekcije dela.

2. Vse predpise zakona o inspekciji dela se mora striktno izvajati; izmenjave zakonov določil se naj izvrše šele tedaj, ako bi se pokazalo, da to ali ono ni izvedljivo.

3. Zvišati je kazni za kršitev zakonskih določil in uvesti je zaporno kazen za povzročitelje smrtnih in nesrečnih slučajev delavcev.

4. Inspekcije dela je obdržati v splošnem delokrogu ministrstva za socialno politiko in narodnega zdravja kot samostojne edince za vsako banovino. Inspekcije je osvoboditi birokratizma in formalizma, da so zmožne za hitro delo, kajti inspekcije dela so dejansko socialna policija, katere organi morajo biti vedno, povsod in v vsakem slučaju na razpolago. Inspekcijam dela se naj da na razpolago potrebne kredite in personal, da bodo lahko vršile svoje zakonite

5. Za slučaj, da se inspekcijam odvzame pravica izrekanja kazni, potem morajo imeti inspekcije tudi pravico pritožbe na višje oblasti, ker v gotovih poslih nastopajo inspekcije pred upravnimi oblastmi v isti vlogi, kot pri sodiščih državna pravdnštva. Ako bi inspekcije dela ostale sestavni del bankskih uprav, potem bi ta možnost odpadla, ker se inspektorji ne bi mogli pritožiti proti odlokom svoje direktno predpostavljene oblasti. Zato je povsem utemeljena zahteva, da so inspekcije dela samostojni organi ministrstva za socialno politiko.

Končno zahtevajo delavci, da se pod kontrolno oblast inspekcij dela uvrsti vse vrste narodnega gospodarstva, ne izvzemši železnice, rudnike in plovitbo.

Vse posle socialne zaščite delavcev in nameščencev se naj koncentrirajo v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje. Dokler se to ne izvede — nimamo socialne zaščite delavcev.

Delavci! Proletarci!

Pravkar so izšle

Proletarske novele

od Martina Andersena

ki jih mora poznati in imeti vsak z a v e d e n proletarec!

Nameščenstvu v premislek.

Slovensko nameščenstvo, krščanskega svetovnega nazora, še do danes ni prišlo do volje, da stvori organizacijo, ki bi se mogla vsaj številčno-relativno meriti s sorodnimi inozemskimi strokovnimi organizacijami. To moramo priznati! Kaj je temu še danes krivo?

Organizacija, ki so jo zgradili naši socialisti in nekoliko težje desničarski svobodomiselnici, ne najde tal med krščansko mislečim nameščenstvom, čeprav se najbrž temu ne godi boljše kot prvim. Glavni vzrok leži gotovo v razporu mišljenj o strokovni organizaciji. Del nameščenstva, ki je še navdahnjen s starim strankarskim duhom, misli, da je ideja neodvisne strokovne organizacije, ki se zanaša pri svojem delu le na svojo moč, zgrešena, in da se mora nameščenska strokovna organizacija opirati na ljudi, ki stoje izven nje in tudi, če pri tem izgubi pravi pomen, le da se ohrani enotna fronta vseh tistih, ki so nekoč hodili strankarsko skupaj in gredo tudi tako daleč, da radi žrtvujejo tudi obstoj strokovne organizacije na ljubo svoji zgrešeni tradiciji. Kljub temu, da bi jih morala že zgodovina pod strankarskimi vidiki

Naj takoj javijo

svoj naslov tiste osebe, ki bi hotele, da se pri nas nauče čistega in lahkega hišnega obrta in si tako osvoje stalno in prav posebno donosno zaposlitev ali poleg zaposlitve. Naj se javijo samo tisti, ki razpolagajo z vsoto najmanj 3650 Din, da morejo nabaviti za to potreben stroj. Poduk je brezplačen, zasluži se 10 do 12 dinarjev na uro. Materijal za delo dajemo mi. Razen za privatne naročnike more vsak stalno delati tudi za našo tvrdko, ker tudi mi prevzemamo vsako količino popolno izdelane robe vsak čas proti gotovini, za kar jamčimo tudi pismeno. Za odgovor je treba priložiti znamko. Grauert, tvornica strojeva d. d., Generalno zastopstvo in skladišče, Osijek L, Krežmina ul. 13.

ustanovljenimi, vodenimi in nazadnje propadlimi organizacijami spreobrniti in napotiti na nova pota, se vendar le še love za starimi frazami. Najraj imajo ti ljudje organizacije, katere člani se zbirajo v prostorih, ki so ločeni od onih, v katerih se zbira ostali proletarijat. Ker smatrajo strokovno organizacijo le za politično tvorbo drugega razreda, ki mora biti vedno na razpolago strankarskim tvorbam prvega razreda, če obstojajo ali ne obstojajo, zato hočejo, da so tudi strokovne organizacije take. Po tem receptu mora biti na čelu organizacije človek, ki se mu — ali se mu je — v politiki popolnoma lahko zaupalo. Za ostalo vodstvo je najbolj važno to, da je sestavljeno iz oseb, ki prenašajo strankarsko disciplino tudi v strokovno organizacijo in zato poslušno kimajo na vse to, kar reče predsednikova osebnost, ki seveda ne sme pokreniti ničesar, kar bi bilo navzkriž z onimi, ki so ji dali navodila. V teh ljudeh je torej mnenje, da je strokovna organizacija tu v čaščenje narejenih bogov.

Tretja rakrana je materijalizem. Ljudje danes ne gredo v strokovno organizacijo, da pomagajo drugim, oziroma splošnosti, ampak sebi osebnost. Čudne stvari mi je pravil prijatelj: Da mu je predlagal nekdo, naj bi še njega preril v odbor, češ: potem se bo dalo že kaj napraviti, da je le človek zraven, stopnjema gre višje in višje — do honoriranih mest pri tem in onem zavodu. — Lep primer človeka, ki se je zavezal služiti le svojemu trebuhu do konca življenja in je pustil vse mladostne ideale, ker so pač, kot misli sedaj, le »mladostne sanje«. Ni čudno, če pri pogledu na take ljudi, ki pridejo v organizacijo na važna mesta, zdvoji tudi najmočnejši človek nad svojo silo in pomenom organizacije.

Mlajši rod, ki zanika vso to strankarsko in zmaterijalizirano maso, njena pota in cilje, je že večkrat izpovedal svojo misel in hotenje. Nam, ki smo pred dvema letoma postavili v ljubljanski organizaciji kamen novi krščanski strokovni organizaciji in ji začrtali pot, je njena neodvisnost glavno in vzor nam je položaj drugod, kjer so politične tvorbe eno, strokovne organizacije drugo; eno je poleg drugega, subordinacije ni. Strokovna organizacija ima svoje cilje in delokrog in ne more biti nikomur za štafažo. Če nam kdo hoče koristiti pri našem delu, mu kličemo: dobrodošel in hvaležni mu bomo, več pa ne; če je storil dobro, je storil itak le svojo dolžnost kot kristjan.

Nameščenska organizacija mora tudi pri nas kot drugod stopati **vzporedno** z ostalimi organizacijami, ki jih združuje (Jug. strok. zveza pri nas) centrala. Cilji vsega proletarijata so isti, principi organizacije so isti, le taktika borbe more biti nekoliko različna. Tisti, ki jim smrdi sodelovanje z ostalimi proletarci, so le buržuji, godi se jim še predobro, organizaciji so v balast in ji njihova soudeležba le škoduje. V organizacijo vabljeni vsi, ki čutijo njeno pravo poslanstvo! Proti vsem onim, ki nosijo prej opisane napake, pa je ustvarjajoči rod **nezaupljiv** po vsej pravici.

Mlekarica: »Če vam povem, da je to mleko najčistejše v celi deželi.«

Cebavka: »Verjamem, saj ga perete s studenčnico.«

Učitelj: »Mirko, ali mi znaš navesti kako korist kravje kože?«

Mirko: »O, da, kravo drži skupaj.«

Doma in po svetu.

Državni proračun za leto 1930-31 je stopil s 1. aprilom v veljavo. Celotni proračun znaša **13 milijard 349 milijonov**. Zadnji proračun je znašal 12 milijard 460 milijonov. Krediti posameznim ministrstvom so zvečani: ministrstvo notranjih del za 85 milj., vojno ministrstvo 94 milijonov (2 milijardi 522 milijonov), vrhovna državna uprava za 23.9 milijonov. Pokojnine in invalidnine so znižane za 27.8 milijonov. V ekspozeju napoveduje finančni minister zakonsko stabilizacijo dinarja in najetje zunanjega investicijskega posojila.

Proračun Dravske banovine je finančni minister potrdil. Dohodki znašajo 136 milijonov, prav toliko tudi izdatki. Davki se ne bodo zvišali. Največ dohodkov bo dala trošarina na alkohol in doklade k državnim davkom v višini 40 odstotkov. Izdatki so sledeči: banska uprava, centralni urad Din 11,904.249, kmetijski oddelek 14,337.871, prosvetni oddelek 8,891.418, tehnični oddelek (ceste) 31,028.479, oddelek za socialno politiko in narodno zdravje (bolnice) 41,357.189, trgovina in industrija 3,483.303, agrarne operacije 772.000, razni izdatki 13,287.777. Proračun banovinskih podjetij in ustanov izkazuje prebitok Din 1,833.864, državna dotacija znaša 30,886.622, takse in doklade 85,680.000, razni dohodki 17 milijonov 661.800. Državna dotacija je nekaj manjša kot obema oblastema lanske leto. Uradno poročilo naglašja, da proračun odgovarja krajevnim potrebam ter ekonomskim in socialnim razmeram.

Nov osnutek **enotnega obrtnega zakona** je izdelalo ministrstvo za trgovino

in industrijo in ga razposlalo v izjavo gospodarskim organizacijam.

1000 hrvatskih kmetov, funkcionarjev bivše hrvatske kmetijske stranke, se bo na velikonočni ponedeljek poklonilo kralju.

Novi zakoni. Kralj je podpisal zakon o ureditvi ministrstva za zunanje zadeve. Po tem zakonu ima naša država 21 poslanikov, 12 general. konzulov, 12 konzulov, 34 tajnikov in 24 vicekonzulov.

*

Vesoljni cerkveni zbor bo sklical papež 1. 1931 poleti kot nadaljevanje vaticanskega cerkvenega zbora, ki je bil 1. 1870. prekinjen.

Novo nemško vlado je sestavil poslanec centroma dr. Brüning iz vseh strank sredine. Socialni demokrati vlade ne bodo podpirali, zato je v parlamentu nesigurna in v celoti odvisna od volje državnega predsednika Hindenburga. Delavski minister je Stegerwald. Zadnja vlada je zlasti v zunanji politiki dosegla z Youngovim načrtom znatne uspehe.

Poljsko vlado je sestavil zaupnik maršala Pilsudskega polkovnik Slavecki. Parlament so poslali na počitnice. Vlada nima parlamentarne večine.

Bolgarski parlament je odobril sofijske konvencije z Jugoslavijo. Za vladin predlog so glasovale vse stranke.

V **švicarskem parlamentu** so se stekli komunisti in socialni demokrati.

Youngov načrt je sprejel francoski parlament z veliko večino glasov.

Novo podmornico so spustili v morje v San Francisku, večjo od vseh dosedanjih. Istočasno pa govore ameriški diplomatje na razorožitveni konferenci v Londonu velike besede o miru.

Za vojne namene predvideva italijanski državni proračun 5010 milijonov lir ali 26 odstotkov vsega proračuna.

Vojске med generali na Kitajskem so se zopet začele.

Opozorite

tudi svoje znanje, da jih osvobodim popolnoma zastonj za vedno **neprijetnega znojenja** nog, pa naj bi se znojenje pojavilo še za tako vročih poletnih dni. Ni to nikako zdravilo, nego popolnoma naraven postopek. Prosim znanko za odgovor.

J. Lustig, Osijek, Krežmina ulica.

Vič. Iz bilance občinskega gospodarstva naj navedemo par zanimivih števil, iz katerih je razvidno, kako se naša delavska občina rapidno širi. Občinski odbor z odseki vred je bil zelo delaven in agilen ter je imel skupno 51 sej. Stavbenih dovoljenj je bilo izdanih 62, gradilo se je 40 novih hiš, 15 gospodarskih poslopij in 7 prezidav. Vložni zapisnik je prejel 4562 vlog. Vodovodnih cevi je bilo na novo položenih 1400 metrov. Ker se je po novem občinskem zakonu znižala davščina na alkohol, bo v tem letu občina prikrajšana za skoraj polovico vseh dohodkov. Tudi tramvajsko vprašanje je na mrtvi točki ter vključ mnoгим intervencijam od strani občinske uprave do danes ni prišlo v tek.

Mesa se je preteklo leto v občini pojedlo izredno veliko, približno 1500 glav, in sicer: volov 162 (112), krav 312 (144), telet 544 (286), prašičev 421 (310); številke v oklepajih so iz leta 1925. — Popilo se je: vina 191.467 litrov, mošta 6305 litrov, piva 73.418, žganja 12.714, alkoholne pijače so v sorazmerju z naraslim številom prebivalstva v občini padlo precej in sicer napram letu 1925 se je popilo vina 33.700 litrov manj, mošta 4000 litrov več, piva 45.400 litrov in žganja 2300 litrov več. Število prebivalstva pa je naraslo za približno 2000 duš od leta 1925. Za pijače se je izdalo v skupno 5.000.000 Din. Vrednost novih stavb v letu 1929 pa je približno 4 in pol milijona dinarjev.

RADIO JOŽE MARKEŽ, JESENICE

Solidna postrežba. Dobi se tudi na obroke.

Oglejte si stalno radio razstavo!

GRAMOFONI KOLOI
Vse kar rabite, kupite
dobro in po ceni v trgovini z mešanim blagom

RADOSLAV
DOLINAR
Jesenice

(letna nagrada popust 5%).

Najnovejša zaloga šivalnih strojev, koles, gramofonov, velika izbira gramofonskih plošč (slovenske pesmi, kupleti, koncerti ter plesi itd.). — Cene nizke!

Na obroke!

CENTRA
JESENICE

Kralja Petra cesta šte. 198

Pierre l' Ermitte:

15

Kako sem ubila svojega otroka

Ko je Dominik pripovedoval, ga je ujec debelo gledal skozi naočnike.

Ravnatoka ga je gledala tudi mati, čeravno se nista prej nič domenila.

Zdel se jima je kakor mlad lovec, ki je ves zasopel in ne ve kaj začeti od samega veselja, ko je ustrelil prvega srnjaka. Na obrazu mu je odsevala radost, da je storil dobro delo, in nada, da bo storil še marsikaj. Obledo si je bil zavaljal in tudi ovrtnik je imel ves zmečkan od znoja, in po zunanosti sodeč bi moral vsakdo reči, da ima pred seboj mladeniča, ki dela in se ne straši nobenega truda.

Ko pa je končal svoje pripovedovanje, mu sočutno, skoraj pomilovalno de mati:

»To je sicer vse prav lepo, ampak s takim športom naj se ukvarja župnik Firmin! Zate pa ni taka stvar, saj vendar nisi nikak duhovnik!«

»Nič se ne ve, kaj lahko še pride!« odvrne Dominik, poudarjajoč vsako besedo in odide v svojo sobo, da se preobleče.

Osmo poglavje.

Ko je Dominik zaprl za seboj vrata, ki so bila narejena v slogu Ludovika XV., sta ujec in mati gledala, kakor če bi bila strela udarila med nju.

»Na, draga moja, zdaj pa imaš! Ali ti nisem vedno govoril in te svaril?«

»Ah, kaj! Nič hudega! Kaj bi se toliko vznemirjal radi nepremišljene besede, ki jo lahko vsak trenutek slišiš iz ust mladega človeka. Saj veš kaj pravi Rostand*: »Le trkajte se samozavestno na prsi, le! In vihajite si brke, četudi jih nimate!« ... On pa si jih je po svoje zasakal vprav narobe. Toda bodi prepričan, da Dominikov talar še ni kupljen!«

»Jaz pa ti pravim, da že nekaj mesecev sem postaja stvar zmerom bolj resna! In če še ne pobri-gava zanj, če ga ne poskusiva popolnoma prepoznati in če rane ne izžgeva magari z razbeljenim železom, potem jaz zanj več ne odgovarjam!«

* Edmond Rostand (1868—1918) odličen francoski pesnik in dramatik.

»Z razbeljenim železom! To bi bilo morda vendarle malo prehudo in ne posebno primerno!«

»Z razbeljenim železom, ti rečem!« ponovi ujec in si popravlja naočnike.

»Morebiti je pa moj načrt boljši. Bom ti drevi ali pa jutri povedala kako mislim ... Ali kaj bodo rekli gostje, kje sva tako dolgo!«

»Lahko za goste! Oni niti ne slutijo, kakšne opravke imava, in ne vedo, kakšna strašna drama se je tukaj pravkar pričela!«

»Strašna drama! Lepo te prosim, nikar vsake besede tako ne pretiravaj!«

»Ti pa nikar sama sebe ne varaj! Boš že videla, kaj bo iz tega! ... Strašna drama, ponavljam še enkrat! ...«

Smeje sta se vrnila v salon — taki so ljudje — in kmalu je prišel tudi Dominik, ki se je v naglici preoblekel, a preoblekel se je vendarle.

Pri obedu je gospa Yholdy opazovala svojega sina bolj kot drugekrat. Zazdel se ji je posebno lep, olikan in razumen. Na obrazu mu je bilo brati mnogo ženskih potez, ki jih je brez dvoma podedoval po svoji materi kreolki. Bil je močno zagorele polti kar mu je ostalo še od prednikov, oči pa je imel neke nedoločne barve, ki ni ne sinja ne zelena ne temnomodra, marveč ima nekoliko vsake teh barv in jih še bolj poudari z onimi dolgimi trepalnicami, ki utripajo kakor kreljuti. Moški značaj so razodevale samo lepe brčice, ki so mu šele poganjale in osenčevale skoraj preveč bele zobe.

Gospa Yholdy je vsa živela v svojem sinu. Sree ji je igralo od veselja, ko je videla kako se mu poda služba gospodarja, ki jo je tako spretno vršil, skrbel za pogovor in gledal, da se kak gost ni dolgočasil.

In vse to naj pokoplje ne vem katero semenišče! ... Da bi mu ostrigli pšenične lase, ki jih ima tako krasno nazaj počesane kakor kakšen polbog! Da bi mu obrili brčice! ... In da bi v surov talar vteknil njegovo elegantno postavo, podobno nekdanjim atenskim mladeničem! ... Nak, tega pa ne! Ni mogoče! ... To je bila samo otroška muhavost, grda sanja, o kateri sploh več ni vredno govoriti! ... Skušala se je otresti teh misli, pa so ji neprenehoma blodile po glavi.

Ko so se zvečer gostje razšli in je Dominik kot po navadi prišel, da ji vošči lahko noč, ga je z obema rokama po materinsko prijala za glavo in vanj uprla oči, rekoč:

»Dominik, ali veš, da si mi malo prej zadal grozovito bol?«

»Jaz?« odvrne mladenič in se dela kot bi bil silno začuden.

»Ti, ti!«

»Kako vendar?«

»Dobro veš, da je od nekdanj moja edina želja, da te čimprej oženim in da vidim okoli sebe svoje vnučke, v katerih bova oba dalje živela. Potem se bom lahko ločila s tega sveta, brez skrbi za tvoj dom in tvojo bodočnost, v sladki zavesti, da vsaj ti ne boš sam v življenju ...«

»Zakaj pa to razkladaš?«

»Zakaj? Le spomni se kaj si rekel uju in meni zvečer, preden si se šel preobleči!«

»Kaj sem rekel? Ne spominjam se več dobro.«

»Ali se res več ne spominjaš?« Odgovori, toda odkritosrčno: ali se res več ne spominjaš?«

Dominika oblije rdečica, ker se ni hotel zlagati, in malo od sramote, ker bi se bil kmalu zlagal.

»Rekel sem le, da človek ne ve, kaj lahko še pride. Pa kaj ni morda res tako?«

»Ne rečem, da ni. Toda ti si to izrekel v nekem določenem zmislu in z nekim prikritim namenom kot bi me hotel pripraviti na nekaj!«

Dominik nič ne odgovori.

»Na nekaj takega, kar bi bilo pregrozno zame, kar bi končalo in uničilo vse moje sanje! ... Sedaj mi pa po pravici povej: Kajne, da ne misliš iti v semenišče!«

Pri teh besedah je gospa Yholdy s strahom gledala svojega sina kakor da bi vse njeno življenje zaviselo od njegovega odgovora.

Dominik pa se ni upal materi naravnost odgovoriti. Objel jo je, poljubil in dejal samo:

»Mama, saj veste kako vas ljubim!«

»Odgovori: da ali ne!«

»Ne morem! ... Najprej bi se moral sam pri sebi odločiti.«

»Torej misliš na to?«

»Ne morem reči, da ne bi bil o tem nič razmišljal.«

Gospa Yholdy se vrže v naslonjač in začne na ves glas jokati:

»Zdaj vidim, da je vsega konec! ... Ne ostane mi drugega kot smrt, kajti moj sin, ki sem ga edino še ljubila, je mrtev! O, gorje mi! Pa sem sanjala, da me bo na stara leta pod pazduho vodil na sprehod! ...«

»Toda, čujte, mama, saj vam je župnik Firmin nekoč rekel, da na svetu ni srečnejše matere kot je mati, ki ima sina duhovnika.«